

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTRAS

ĮSAKYMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTRO 2014 M. GEGUŽĖS 30 D.
NR. 1-149 „DĖL ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO
VEIKSMŲ PLANO PATVIRTINIMO“ PAKAITIMO**

2015 m. kovo 10 d. Nr. 1-67

Vilnius

P a k e i č i u Energijos vartojimo efektyvumo veiksmų planą, patvirtintą Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2014 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. 1-149 „Dėl Energijos vartojimo efektyvumo veiksmų plano patvirtinimo“:

1. Pripažįstu dalį „Turinys“ netekusia galios.
2. Papildau nauju 4 priedu (pridedama).

Energetikos ministras

Rokas Masiulis

4 PRIEDAS.

ILGALAIKIS PASTATŲ NACIONALINIO FONDO ATNAUJINIMO PLANAS

I SKYRIUS IŽANGA

1. Ilgalaikio pastatų nacionalinio fondo atnaujinimo plano (toliau – Planas) paskirtis yra nustatyti pagrindines valstybės politikos kryptis investicijų telkimui pastatų nacionalinio fondo atnaujinimo srityje, atsižvelgiant į 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB (OL 2012 L 315, p. 1) (toliau – Direktyva 2012/27/ES) 4 straipsnio reikalavimus. Lietuvos Respublikos energijos efektyvumo įstatymas yra pagrindinis Lietuvos Respublikos teisės aktas, kuris artimiausiu metu bus priimtas ir perkels Direktyvos 2012/27/ES nuostatas į nacionalinę teisę.

2. Rengiant Planą taip pat vadovautasi:

2.1. 2010 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo (OL 2010 L 153, p. 13) (toliau – Direktyva 2010/31/ES), kuria reikalaujama nustatyti konkretesnius veiksmus siekiant panaudoti neišnaudotą didelį pastatų energijos taupymo potencialą ir sumažinti didelį skirtumą tarp valstybių narių šiame sektoriuje, nes pastatai daro poveikį ilgalaikiam energijos vartojimui. Kadangi esamų pastatų atnaujinimo ciklas yra ilgas, nauji pastatai ir esami kapitališkai atnaujinami pastatai turėtų atitikti minimalius energinio naudingumo reikalavimus, pritaikytus atsižvelgiant į vietos klimato sąlygas. Valstybės narės užtikrina, kad ne vėliau kaip 2020 m. gruodžio 31 d. visi nauji pastatai būtų beveik nulinės energijos pastatai ir po 2018 m. gruodžio 31 d. viešosios valdžios institucijos, užimančios ir valdančios naujus pastatus, užtikrintų, kad tie pastatai būtų beveik nulinės energijos pastatai. Lietuvos Respublikos statybos įstatymas ir Lietuvos Respublikos energetikos įstatymas yra pagrindiniai Lietuvos Respublikos teisės aktai, kurie perkelia Direktyvos 2010/31/ES nuostatas į nacionalinę teisę;

2.2. Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XI-2133 „Dėl Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos patvirtinimo“, kurioje nurodoma, kad energetikos sektoriuje viena reikšmingų problemų – neefektyvus šiluminės energijos vartojimas. Namų ūkių šildymo išlaidų dalis Lietuvoje daug didesnė negu kitose Europos Sąjungos (toliau – ES) valstybėse narėse. Namų ūkių išlaidų dalis 50 m² būstui šildyti Lietuvoje sudaro 13,3 proc., o, pavyzdžiui, Estijoje – 8,0 proc., Skandinavijos šalyse – 1,5 proc. Sprendžiant šią problemą, siūloma pasitelkti energijos vartojimo efektyvumo didinimą, kuris gali būti pasiektas atnaujinant pastatus;

2.3. Lietuvos būsto strategija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. sausio 21 d. nutarimu Nr. 60 „Dėl Lietuvos būsto strategijos patvirtinimo“, kuria siekiama nustatyti ilgalaikius būsto politikos tikslus ir prioritetus, pagal kuriuos būtų tobulinami būsto sritį reguliuojantys teisės aktai, valdymo ir visuomenės informavimo sistema, rengiamos ir įgyvendinamos būsto plėtros, atnaujinimo ir modernizavimo, finansinės ir socialinės paramos gyventojams programos ir priemonės. Šios strategijos nuostatų įgyvendinimo laikotarpis – iki 2020 metų;

2.4. Daugiabučių namų atnaujinimo (modernizavimo) programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugsėjo 23 d. nutarimu Nr. 1213 „Dėl Daugiabučių namų

atnaujinimo (modernizavimo) programos“ (toliau – Daugiabučių programa), kuria siekiama skatinti daugiabučių namų, pastatytų pagal galiojusius iki 1993 metų statybos techninius normatyvus, savininkus atnaujinti (modernizuoti) daugiabučius namus, kad didėtų energinis jų naudingumas, ir sudaryti sąlygas tai atlikti;

2.5. Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. lapkričio 26 d. nutarimu Nr. 1328 „Dėl Viešųjų pastatų energinio efektyvumo didinimo programos patvirtinimo“ (toliau – Viešųjų pastatų programa), kuria siekiama perkelti Direktyvos 2012/27/ES 5 straipsnio nuostatas didinant viešųjų pastatų energinį naudingumą.

2.6. 2013 m. atlikto mokslinio tiriamojo darbo „Dėl Ilgalaikės strategijos, skirtos investicijų telkimui tiek viešos, tiek privačios nuosavybės formos gyvenamųjų ir komercinės paskirties pastatų nacionalinio fondo renovacijos srityje, sudarymo“ duomenimis.

3. Plane vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos energetikos įstatyme, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme, Lietuvos Respublikos statybos įstatyme, statybos techniniame reglamente STR 1.01.09:2003 „Statinių klasifikavimas pagal jų naudojimo paskirtį“, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. birželio 11 d. įsakymu Nr. 289 „Dėl Statybos techninio reglamento STR 1.01.09:2003 „Statinių klasifikavimas pagal jų naudojimo paskirtį“ patvirtinimo“, statybos techniniame reglamente STR 2.01.09:2005 „Pastatų energinis naudingumas. Energinio naudingumo sertifikavimas“, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. D1-624 „Dėl Statybos techninio reglamento STR 2.01.09:2012 „Pastatų energinis naudingumas. Energinio naudingumo sertifikavimas“ patvirtinimo“.

4. Plane pateikiama ilgalaikė pastatų atnaujinimo perspektyva, kuria galėtų vadovautis fiziniai ir juridiniai asmenys bei finansų institucijos priimdamos investicinius sprendimus dėl pastatų atnaujinimo; pastatų nacionalinio fondo apžvalga; efektyvūs pastatų atnaujinimo būdai bei prioritetinės pastatų grupės, atsižvelgiant į klimato zoną; Plano finansavimo priemonės; ilgalaikė pastatų atnaujinimo nauda įvairiems sektoriams; Plano įgyvendinimas ir atskaitomybė.

II SKYRIUS

PLANO TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

5. Lietuvos trumpalaikis nacionalinio pastatų fondo atnaujinimo tikslas iki 2020 metų – atnaujinti energetiškai neefektyvius gyvenamuosius ir negyvenamuosius pastatus, didinant jų energijos vartojimo efektyvumą.

6. Uždaviniai siekiant įgyvendinti trumpalaikį Plano tikslą:

6.1. Atnaujinti 3 500–4 000 daugiabučių gyvenamųjų pastatų, kurie sudaro 9–11 proc. visų daugiabučių gyvenamųjų pastatų skaičiaus, ir sumažinti anglies dioksido išmetimus į atmosferą – 182–208 tūkst. tonų;

6.2. Atnaujinti 700 000 m² viešojo sektoriaus pastatų ploto, kurie sudaro 5–6 proc. viso viešojo sektoriaus pastatų ploto, ir sumažinti anglies dioksido išmetimus į atmosferą – nemažiau kaip 17 tūkst. tonų;

6.3. Atnaujinus 6.1-6.2 papunkčiuose numatytus pastatus, sutaupyti 785–885 GWh šilumos energijos, palyginus su 2013 metais. Energijos sutaupymai įvertinti atsižvelgiant į planuojamą finansavimą ir 2007–2013 metais atnaujintų pastatų įvertinimą.

7. Lietuvos ilgalaikis nacionalinio pastatų fondo atnaujinimo tikslas iki 2030 metų – tęsti ir toliau plėtoti 2015–2020 metais pradėtą pastatų atnaujinimo politiką.

8. Uždaviniai siekiant įgyvendinti ilgalaikį Plano tikslą:

8.1. Bus siekiama atnaujinti daugiau kaip 4 000 daugiabučių gyvenamųjų pastatų, kurie sudaro 10–11 proc. visų daugiabučių gyvenamųjų pastatų skaičiaus, ir sumažinti anglies dioksido išmetimus į atmosferą – 208 tūkst. tonų;

8.2. Bus siekiama atnaujinti ne mažiau kaip 800 000 m² viešojo sektoriaus pastatų ploto, kurie sudaro 6–7 proc. visų viešojo sektoriaus pastatų ploto, kadangi statybų sektorius bus

prisitaikęs prie didelės apimties pastatų atnaujinimo. Taip siekiama sumažinti anglies dioksido išmetimus į atmosferą – 20 tūkst. tonų.

III SKYRIUS

PASTATŲ NACIONALINIO FONDO APŽVALGA

9. Lietuvoje yra iš viso 558 tūkst. pastatų, kurių bendrasis plotas siekia 162 mln. m². Gyvenamieji pastatai sudaro didžiausią pastatų fondo¹ dalį – 87 proc. pastatų skaičiaus ir 67 proc. bendrojo ploto viso šalies pastatų fondo. Negyvenamieji pastatai sudaro 13 proc. pastatų skaičiaus ir 33 proc. bendrojo ploto viso šalies pastatų fondo.

10. Gyvenamųjų ir negyvenamųjų pastatų ploto pasiskirstymas pagal naudojimo paskirtį yra toks:

10.1. Pagal pastatų naudojimo paskirtį didžiausią gyvenamųjų pastatų dalį pagal bendrąjį gyvenamųjų pastatų plotą sudaro vieno ir dviejų butų namai – 49 proc. ir trijų ir daugiau butų (daugiabučiai) namai – 47 proc.;

10.2. Pagal pastatų naudojimo paskirtį didžiausią negyvenamųjų pastatų dalį pagal bendrąjį negyvenamųjų pastatų plotą sudaro gamybos ir pramonės paskirties pastatai – 35 proc., administracinės paskirties pastatai – 17 proc. ir mokslo paskirties pastatai – 15 proc.

11. Pastatų fondas pagal statybos metus ir paskirtį pavaizduotas šio priedo 1 paveiksle. Lietuvoje daugiausia senų (iki 1992 metų statybos) gyvenamųjų pastatų. Pagal pastatų statybos metus, didžiąją Lietuvos pastatų fondo dalį (65 proc.) sudaro 1961–1992 metais statyti pastatai.

12. Vertinant pastatų fondo grupes pagal buvimo vietą:

12.1. 61 proc. (372 tūkst.) pastatų yra kaimuose ir 39 proc. (238 tūkst.) – miestuose;

12.2. 67 proc. (125 mln. m²) pastatų bendrojo ploto tenka miestams ir 33 proc. (62 mln. m²) – kaimams.

13. Vertinant pastatų fondo grupes pagal nuosavybės ir turto valdymo teisę:

13.1. 75 proc. visų pastatų (pagal pastatų skaičių) nuosavybės teise priklauso fiziniams asmenims, 10 proc. – juridiniams asmenims, 2 proc. – savivaldybėms, 2 proc. – valstybės nuosavybė ir 11 proc. – kitiems asmenims;

13.2. 33 proc. visų pastatų (pagal pastatų plotą) nuosavybės teise priklauso fiziniams asmenims, 20 proc. juridiniams asmenims, po 5 proc. – valstybės ir savivaldybės nuosavybė ir 38 proc. priklauso kitiems asmenims;

13.3. 53 proc. negyvenamųjų pastatų (pagal pastatų skaičių) nuosavybės teise priklauso fiziniams asmenims, 30 proc. – juridiniams asmenims, po 5 proc. – valstybės ir savivaldybės nuosavybė ir 7 proc. priklauso kitiems asmenims;

13.4. 88 proc. gyvenamųjų pastatų (pagal pastatų skaičių) nuosavybės teise priklauso fiziniams asmenims, 1 proc. – juridiniams asmenims, po mažiau nei 1 proc. – valstybės ir savivaldybės nuosavybė ir 10 proc. priklauso kitiems asmenims.

Pastatų energinio naudingumo charakteristikos

14. Pastatų energinio naudingumo klasė ir metinis šilumos poreikis įvertinti pagal Valstybės įmonės Statybos produkcijos sertifikavimo centro informaciją ir statybos techniniuose reglamentuose pateiktus norminius rodiklius. Konkretaus pastato energinio naudingumo klasę įvertina atestuoti pastatų energinio naudingumo sertifikavimo ekspertai.

15. Metinis šilumos poreikis pagal pastato energinio naudingumo klasę skirstomas į:

15.1. Energinio naudingumo klasė A – metinis šilumos poreikis < 40 kWh/m²;

15.2. Energinio naudingumo klasė B – metinis šilumos poreikis 40–100 kWh/m²;

15.3. Energinio naudingumo klasė C – metinis šilumos poreikis 100–200 kWh/m²;

15.4. Energinio naudingumo klasė D – metinis šilumos poreikis 150–350 kWh/m²;

¹ Pastatų fondas neapima transporto paskirties, garažų paskirties, sandėliavimo paskirties, pagalbinio ūkio paskirties ir kitos (fermų, ūkio, šiltnamių, sodų) paskirties pastatų.

15.5. Energinio naudingumo klasė E, F, G²– metinis šilumos poreikis > 300 kWh/m².

16. Duomenys dėl vidutinio energijos naudingumo atskirose pastatų grupėse pateikiami šio priedo 1 lentelėje. Iš visų 558 tūkst. pastatų yra įvertinta 45 tūkst. (8 proc.) pastatų. Vertinant gyvenamųjų pastatų energinio efektyvumo charakteristikas kiekvienai pastatų grupei pagal statybos metus įvertinta > 10 proc. visų grupei priklausančių pastatų. Vertinant visų kitų pastatų charakteristikas buvo įvertinta > 20 proc. visų pastatų pagal grupes ir jų statybos metus. Vertinimas rodo, kad pastatai, statyti prieš 1940 metus ir iki 1992 metų daugiausia turi E, F arba G energinio naudingumo klases. Dauguma pastatų statytų 1993–2005 metais turi C energinio naudingumo klasę, o nuo 2006 metų – B energinio naudingumo klasę.

IV SKYRIUS PASTATŲ ATNAUJINIMO BŪDAI

Pastatų atnaujinimo priemonės

17. Įgyvendintos ir įgyvendinamos energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės namų ūkių, paslaugų, pramonės, transporto ir energetikos sektoriuose yra pateiktos Energijos vartojimo efektyvumo veiksmų plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2014 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. 1-149 „Dėl Energijos vartojimo efektyvumo veiksmų plano patvirtinimo“.

18. Pastatai turėtų būti atnaujinami naudojant priemonių kompleksus, ilgainiui plečiant įprastai naudotinių priemonių spektrą bei taikant tobulėjančias esamas ir naujas pastatų energinį efektyvumą gerinančias priemones.

19. Kadangi visa Lietuvos teritorija patenka į vėsiojo vidutinio klimato zoną, laikytina, kad klimato zonos poveikis pastatų energetiniam naudingumui yra vienodas visoje šalyje. Nors vakarinėje šalies dalyje fiksuojamas didesnis metinis kritulių kiekis, vėjo greitis bei didesnė vidutinė metinė oro temperatūra nei likusioje šalies teritorijoje, energijos suvartojimas nuo kitų šalies teritorijų skiriasi tik iki 2 proc. Vakarų Lietuvoje esančių pastatų (be pagalbinės paskirties pastatų) dalis nuo viso šalies pastatų fondo sudaro iš viso 7,2 proc.

20. Dauguma pastatų atnaujinimo priemonių (toliau – priemonės) gali būti taikoma visų grupių pastatams. Priemonės nėra taikomos tam tikrais atvejais įvertinus šiuos kriterijus:

20.1. Priemonių neįmanoma pritaikyti technologškai (pvz., rūšio perdanga nešiltinama, jei pastatas neturi rūšio, balkonai nestiklinami, jei jie nėra įrengti ir pan.);

20.2. Priemonės netaikomos pastatuose, kuriuose neįrengta šildymo sistema;

20.3. Dėl pastatams taikomų specialių architektūrinių ar kitokių atnaujinimo reikalavimų (didelės apimties pastatų atnaujinimo metu).

Duomenys dėl priemonių pritaikomumo įvairios paskirties pastatuose pateikti šio priedo 2 lentelėje.

21. Iš priedo 2 lentelės parinkus optimalias didelės apimties pastatų atnaujinimui tinkančias priemones, sudarytas priemonių kompleksas iš šių priemonių: apšvietimo modernizavimas, fasado sienų ir cokolio, stogo ar palėpės, rūšio perdangos ir grindų šiltinimas, lauko durų ir langų keitimas, balkonų ar lodžijų įstiklinimas, šildymo sistemos pertvarkymas ir vėdinimo sistemos modernizavimas. Priemonių kompleksas parengtas darant prielaidą, kad pastate anksčiau nebuvo įdiegta jokių arba įdiegtas minimalus skaičius atnaujinimo priemonių. Vadovaujantis 2007–2013 metais atnaujintų pastatų rezultatais, taikant šiam priemonių komplektui priskirtinas priemones, dažniausiai pasiekama C energinio naudingumo klasė.

22. Taikant priemonių komplektą, sutaupyti 1 kWh šilumos energijos kainuoja vidutiniškai apie 1,2–1,7 euro. Bendras investicijų poreikis taikant šį priemonių komplektą – 87–145 Eur/m². Priemonių kompleksas vidutiniškai atsiperka po 13–20 metų, kai priimtinas

² E, F, G klasės apjungtos, kadangi visų šioms klasėms priklausančių pastatų būklė nėra patenkinama, jų metinis šilumos poreikis viršija > 300 kWh/m².

atsipirkimo laikotarpis yra 25–30 metų. Taigi dar apie 10–12 metų po atsipirkimo, komplekto priemonės yra tinkamos naudoti, nes komplektas yra atsiperkantis greičiau nei susidėvi pastatų atnaujinimo priemonės, ir tuo pačiu taupoma energija. Šis priemonių kompleksas yra optimalus investicijas panaudojantis taupymo priemonių kompleksas, nes įdiegimui reikalingas minimalus investicijų dydis, todėl įmanoma atnaujinti didesnę skaičių pastatų.

23. Atsižvelgiant į tai, kad kiekvienam pastatui prieš jo atnaujinimą yra rengiamas investicinis projektas arba investicinis planas daugiabučių namų atveju, kuriame tiksliai įvertinama pastato būklė, energinis efektyvumas bei atnaujinimo priemonių panaudojimo poreikis, priemonių kompleksas gali būti taikomas panaudojant visas priemones arba jas komplektuojant pagal individualų atvejį (pvz., keičiami tik seni langai, jei dalis pastato langų jau yra pakeisti).

Prioritetinių pastatų grupių atnaujinimas

24. Prioritetinėmis pastatų fondo grupėmis laikomos pastatų grupės, kurių atnaujinimas reikšmingai prisidėtų prie šiluminės energijos taupymo bei būtų aktualus didžiausiai visuomenės daliai, t. y. pastatai, kurie gali būti atnaujinami pagal didelės apimties pastatų atnaujinimui taikomas priemones, siekiant už mažiausią investicijų kiekį sutaupyti didžiausią kiekį šilumos energijos.

25. Pastatų, kuriems taikomos specialios pastatų atnaujinimo sąlygos (kultūros paveldo ir saugomose zonose stovintiems pastatams taikomos atskiros statybos projektų rengimo ir vykdymo taisyklės; religinės paskirties pastatams netaikomi statybų techninio reglamento reikalavimai susiję su energetiniu naudingumu), atnaujinimo tikslingumas įvertinamas individualiai. Tokie pastatai sudaro 10 proc. pastatų fondo ploto. Likusiai 90 proc. pastatų fondo daliai taikomos didelės apimties pastatų atnaujinimui skirtos priemonės.

26. Didelės apimties pastatų atnaujinimo tikslas – sutaupyti kuo daugiau šilumos energijos, todėl tikslinga tarp prioritetinių grupių įtraukti mažiausio energinio naudingumo pastatus, kurie priskiriami E, F ir G klasėms. Tokios klasės pastatų Lietuvoje yra daugiausia, apie 85 proc. viso pastatų fondo ploto. Pagal 2 lentelę, visi E, F ir G klasėms priskirti pastatai yra pastatyti iki 1993 metų. Tačiau iki 1940 metų statyti pastatai nėra priskiriami prioritetinei pastatų grupei, nes dažnai jų atnaujinimas tampa ekonomiškai neefektyvus dėl pernelyg prastos pastato būklės.

27. Daugiabučiai gyvenamieji pastatai Lietuvoje sunaudoja daugiausiai šilumos energijos, t. y. 54 proc. galutinio šilumos energijos suvartojimo 2012 metų duomenimis. Be to, jie sudaro 60 proc. pastatų fondo pagal plotą, todėl jų atnaujinimas reikšmingai prisidėtų mažinant energijos suvartojimą ir gerinant socialinę aplinką. Viešojo sektoriaus pastatų, kuriuos nuosavybės teise valdo savivaldybės ir valstybė, techninė būklė turi didelės įtakos žmonių sveikatai, kadangi šiais pastatais (sveikatos, mokymosi įstaigos ir kt.) yra viešos paskirties ir juose turi būti užtikrintos higienos normos. Gyvenamųjų ir viešojo sektoriaus pastatų atnaujinimas turėtų būti viena pagrindinių pastatų atnaujinimo krypčių, nes šie pastatai sudaro 75 proc. pastatų fondo pagal plotą.

28. Atsižvelgiant į pastatų gyvavimo laikotarpį bei atnaujinimo priemonių visiško nusidėvėjimo laiką, prioritetinės pastatų grupės pritaikytos laikotarpiui iki 2020 metų. Į prioritetinių pastatų grupę (pastatų fondo atnaujinimui iki 2020 metų) patenka 1941–1992 metų pastatyti trijų ir daugiau butų (daugiabučiai) namai, gyvenamieji pastatai įvairioms socialinėms grupėms, viešojo sektoriaus administracinės, kultūros, mokslo, sporto, gydymo ir specialiosios paskirties pastatai. Tokių pastatų didžiąją dalį sudaro E, F, G energinio efektyvumo klasėms priskiriami pastatai, kuriems gali būti taikomos didelės apimties pastatų atnaujinimo priemonės. Kiti pastatai neįtraukiami tarp prioritetinių pastatų iki 2020 metų, nes yra priskiriami A, B, C ar D energinio efektyvumo klasėms, jiems taikomos specialios atnaujinimo sąlygos, šildymo energijai naudoja mažą dalį iškastinio kuro arba yra pramonės ir paslaugų sektoriaus pastatai, kurie turėtų būti atnaujinami ne pagal didelės apimties pastatų atnaujinimo priemones.

29. Pastatai, kurie tenkina visus pateiktus kriterijus (energinis naudingumas, statybos metai, paskirtis, nuosavybės teisė), sudaro 40 tūkst. m² arba 33 proc. bendro pastatų fondo.

Prioritetinės paskirties pastatų skaičius ir plotas pagal statybos metus yra nurodyti priedo 3 lentelėje. Šioje lentelėje yra nurodytas bendras gyvenamųjų ir negyvenamųjų pastatų skaičius ir plotas neišskiriant pastatų pagal nuosavybės teisę, todėl yra nurodomi tiek viešajam sektoriui, tiek fiziniams ir kitiems asmenims priklausantys pastatai.

V SKYRIUS FINANSAVIMO PRIEMONĖS

30. 2015–2020 metais iš viso planuojama atnaujinti 3 500–4 000 gyvenamosios paskirties pastatų pagal Daugiabučių programą ir apie 700 000 m² viešojo sektoriaus pastatų pagal Viešųjų pastatų programą. 2021–2030 metais planuojama tęsti pastatų atnaujinimo veiklą. Investicijų poreikis iki 2020 metų įvertintas vadovaujantis 2007–2013 metais atnaujintų pastatų rezultatais. Investicijų poreikis daugiabučiams pastatams iki 2020 metų sudaro 290–348 mln. eurų, o viešojo sektoriaus pastatams – 94–101 mln. eurų. Investicijų poreikio dydis pateikiamas intervalu, kadangi kiekvienu individualiu atveju yra taikomas skirtingas priemonių kiekis, skirtingos medžiagos, todėl skiriasi atnaujinimo darbų vykdymo kaina.

31. Didžiausiu daugiabučių pastatų finansavimo šaltiniu 2007–2013 metų laikotarpiu tapo finansavimas per Aplinkos ministeriją administruojamą Sanglaudos skatinimo veiksmų programos priemonę „JESSICA kontroliuojantysis fondas“ (toliau – JESSICA priemonė). Šiuo metu vykdomų daugiabučių pastatų atnaujinimo darbų pagrindiniai finansiniai šaltiniai gyventojams yra gyventojų lėšos, lengvatinių paskolų lėšos bei valstybės subsidijos. Dauguma viešojo sektoriaus pastatų ir socialinių būstų, esančių daugiabučiuose pastatuose, atnaujinami naudojantis ES teikiama parama. Numatoma, kad ateityje išaugs įvairių investicinių fondų reikšmė, kurie leis tiek gyventojams, tiek valstybinėms viešosioms įstaigoms vykdyti atnaujinimo darbus, grąžinant paskolas palaipsniui.

32. 2007–2013 metų ES struktūrinės paramos programavimo laikotarpiu finansavimas daugiabučių gyvenamųjų pastatų atnaujinimui buvo teikiamas per JESSICA priemonę, kuriai įgyvendinti skirta 783,786 mln. litų Europos regioninės plėtros fondo ir nacionalinių lėšų. Lietuvos Respublikos ūkio ministerijos administruojamų priemonių, skirtų viešojo sektoriaus pastatų energinio efektyvumo didinimui, finansavimui 2007–2013 metais skirta ES ir bendrojo finansavimo lėšų suma siekia 1.037,461 mln. litų. Pagrindinių ir kitų Lietuvos miestų gyvenimo aplinkos ir kokybės skirtumų mažinimas gerinant būsto sąlygas, o tuo pačiu ir didinant pastatų energetinį efektyvumą, probleminėse vietovėse ES fondų lėšomis 2007–2013 metų programavimo laikotarpiu finansuojamas pagal Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos regionines priemones, kurių finansavimui skirta ES ir bendrojo finansavimo lėšų suma siekia 201,172 mln. litų.

33. 2014 metais prasidėsiantis 2014–2020 metų ES struktūrinės paramos laikotarpis toliau bus palankus viešųjų pastatų atnaujinimo projektų vykdymui. Pagal tematinį tikslą „Energijos efektyvumo ir atsinaujinančių energijos išteklių gamybos ir naudojimo skatinimas“ numatytos ES struktūrinės paramos lėšos pagal konkrečius veiksmų programos uždavinius yra paskirstytos taip: uždaviniui „Padidinti atsinaujinančių išteklių energijos naudojimą“ – 320 mln. eurų; uždaviniui „Sumažinti energijos suvartojimą viešojoje infrastruktūroje ir daugiabučiuose namuose“ – 449 mln. eurų. Tarp šio uždavinio veiklų yra įtrauktas daugiabučių ir viešojo sektoriaus pastatų atnaujinimas, taip pat gatvių apšvietimas.

34. Privačios lėšos bus pritraukiamos pasitelkus finansines priemones. Svarbiu pastatų atnaujinimo modeliu turėtų tapti energetinių paslaugų bendrovių (toliau – EPB) modelis. EPB modelis – tai modelis, kai EPB investuoja į pastato energetinį efektyvumą pasirašydamos paslaugų teikimo sutartį su pastato savininku prisiimant riziką dėl investicijos efektyvumo, priklausantį nuo ateityje gautinių sąskaitų už šildymą ir sutartyje nustatytą EPB įsipareigotų energijos sutaupymo. EPB modelio Lietuvoje 2015–2020 metais tikėtinas finansavimo šaltinio dydis bus nustatytas atsižvelgiant į Europos valstybių gerąją praktiką. Viešojo sektoriaus pastatų (ypač priklausančių valstybės institucijoms) atnaujinimas pagal EPB modelį užtikrintų papildomas finansines galimybes įgyvendinti energijos sutaupymo tikslus.

35. Neprioritetinių pastatų grupių atnaujinimo priemonės išskiriamos į dvi kryptis: pagal paveldosaugos reikalavimus atnaujinami pastatai ir privačios nuosavybės pastatai, kurių atnaujinimas skatinamas taikant informacines priemones ir specialių programų lėšas. Pagal paveldosaugos reikalavimus atnaujinama didžioji dalis iki 1940 metų pastatytų pastatų, dažniausiai esančių miestų senamiesčiuose. Taip pat atnaujinami religinės paskirties pastatai. Pagal Lietuvos 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programos numatytą prioritetą „Visuomenės ugdymas, mokslas ir kultūra“ numatoma kompleksiškai tirti ir konservuoti/restauruoti kultūros paveldą. Siekiant skatinti privačios nuosavybės pastatų atnaujinimą ir energijos taupymą, rekomenduojama taikyti netiesiogines pastatų atnaujinimo priemones – pastatų atnaujinimo galimybių ir atnaujinimo naudos viešinimo projektų įgyvendinimą. Be to, vieno ir dviejų butų gyvenamiesiems pastatams naudojamas pastatų atjauninimo skatinimas pagal Klimato kaitos specialiąją programą, pasiekiant pastato energetinio naudingumo C klasę ir sumažinant energijos suvartojimo sąnaudas ne mažiau nei 20 proc.

36. Preliminariais skaičiavimais, siekiant ilgalaikio Plano tikslo 2020–2030 metams, investicijų poreikis prioritetinėms grupėms numatomas apie 434–579 mln. eurų.

VI SKYRIUS

PASTATŲ ATNAUJINIMO NAUDA

37. Pastatų atnaujinimo nauda gali būti tiesioginė ir netiesioginė. Investuotojų labiausiai yra vertinama galima tiesioginė nauda, atsirandanti vykdant pastatų atnaujinimo darbus, o netiesioginė nauda yra labiau juntama ilguoju laikotarpiu.

Tiesioginė pastatų atnaujinimo nauda

38. 2007–2013 metų finansinio periodo metu faktiniai atnaujintų daugiabučių namų ir viešųjų pastatų energijos sutaupymai sudarė 30–40 proc. Remiantis šiais duomenimis, pagal Daugiabučių programą atnaujinus suplanuotą skaičių namų, energijos sutaupymai iki 2020 metų turėtų siekti 700–800 GWh, o pagal Viešųjų pastatų programą – apie 85 GWh. Energijos sutaupymų dydis pateikiamas intervalu, kadangi skiriasi pastatų būklė prieš atnaujinimą, atnaujinimo metu taikomų priemonių kiekis, savybės, technologinis pritaikymas. Sumažėjęs energijos suvartojimas pastatuose atitinkamai mažina gyventojų išlaidas energijai. Vidutinės išlaidos šildymo energijai 50 m² būstui šildyti 2014 m. duomenimis Lietuvoje sudaro 13,3 proc. arba vienam namų ūkio nariui per mėnesį siekia 107 litus, o atnaujinus gyvenamąjį būstą pagal priemonių komplektą galima sutaupyti iki 55 proc. šių išlaidų, taigi išlaidų dalis šildymo energijai sumažėja nuo 13,3 proc. iki 7,3 proc.

39. Pagal priemonių komplektą atnaujinus pastatus, vieno buto (66,6 m² vidutinio ploto) vertė padidėja apie 10 proc., kai pastatas didmiestyje, ir apie 30 proc., kai pastatas mažesniuose miestuose ar rajonuose.

40. Atlikus pastatų atnaujinimą, užtikrinama tinkama patalpų oro temperatūra, santykinės oro drėgmės ir oro judėjimo greičio ribinės vertės, panaikinami skersvėjai, užtikrinamas reikalingas patalpų oro drėgmė ir vėdinimas, todėl mažėja sergamumas tokiais ligomis kaip astma, bronchitas, alergija, viršutinių kvėpavimo takų ligos ir kt. Pasiekiami Lietuvos higienos normose iškelti reikalavimai, todėl gerėja gyvenimo ir darbo sąlygos.

Netiesioginė pastatų atnaujinimo nauda

41. Pastatų atnaujinimas prie ekonomikos augimo prisideda tokiais būdais:

41.1. Kadangi, atliekant didelės apimties pastatų atnaujinimą, būtų diegiamos energijos taupymo priemonės ir atliekami įvairūs technologiniai darbai, 21 proc. nuo visų išlaidų tektų pridėtinės vertės mokesčiui. Surinkti papildomi mokesčiai į nacionalinį biudžetą būtų svarbus valstybės papildomų pajamų šaltinis;

41.2. Didelės apimties pastatų atnaujinimas užtikrintų ilgalaikį darbą statybos sektoriui;
41.3. Kadangi, atliekant didelės apimties pastatų atnaujinimą, gerėtų valstybės ekonominė situacija, naudą jaustų ir visuomenė. Valstybei būtų lengviau įgyvendinti naujus stambius investicinius projektus;

41.4. Fasado, langų, durų atnaujinimas suteiks estetinės pridėtinės vertės vietovėje, todėl tai prisidės prie didesnio estetinio visuomenės pasitenkinimo ir prie turistinių tikslų įgyvendinimo.

42. Energinio saugumo padidėjimas. Atlikus didelės apimties pastatų fondo atnaujinimą, ženkliai sumažėtų bendras sunaudojamas šilumos energijos kiekis šalyje. Sumažėjus šildymo energijos poreikiui, svarbu įvertinti tai, kad keičiasi ir energijos generavimo kiekis bei įrenginių naudojimo tendencijos. Todėl išaugtų vietinių, atsinaujinančių energijos išteklių (toliau – AEI) naudojančių jėgainių svarba, sumažėtų iškastinio kuro importas. Valstybė energetiškai taptų mažiau priklausoma nuo energijos importo iš trečiųjų šalių, todėl stabilizuotųsi bendras šalies ūkis. Nauda verslui – augantis energijos iš AEI poreikis.

43. Aplinkosauginės būklės pagerėjimas. Teršalų išmetimų sumažėjimas yra vienas iš atlikto pastatų atnaujinimo proceso rezultatų, kadangi sumažėjus energijos naudojimui, sumažėja energijos gamyba bei su tuo susiję teršalų išmetimai. Įvairių teršalų išmetimų mažinimas prisideda prie aplinkosaugos tikslų. Paskaičiuota, kad iki 2020 metų sutaupant 785–885 GWh energijos iš atnaujintų gyvenamosios ir viešosios paskirties pastatų, anglies dioksido išmetimų į atmosferą sumažės 199–225 tūkst.

44. Žmonių sveikatos pagerėjimas. Pagerėjus aplinkos kokybei nauda jaučiama visuomenėje, kadangi gerėja žmonių sveikata. Žmonių sveikatos pagerėjimas vertinamas, kaip netiesioginė visuotinio pastatų atnaujinimo nauda, kuri aktuali tiek pačiai visuomenei, tiek valstybei, tiek verslui, kadangi mažėja sergamumas, išauga darbo našumas.

45. Mokslinių tyrimų ir plėtros ir su ja susijusių pramonės konkurencingumo ir eksporto galimybių augimas. Atliekami pastatų atnaujinimo ir modernizavimo darbai leistų praktiškai pritaikyti vietos mokslininkų kuriamas energijos taupymo technologijas bei skatintų kurti naujas. Didelės apimties pastatų atnaujinimo darbai skatintų ištraukti į technologijų tobulinimą daugiau specialistų, sukurtos technologijos galėtų būti eksportuojamos į užsienį. Taigi nauda visuomenei – naujos mokslo kryptys, darbo vietos, valstybei – galimas eksporto augimas, verslui – didėjantis kvalifikuotų technologinių specialybių darbuotojų skaičius.

VII SKYRIUS

PLANO ĮGYVENDINIMAS IR ATSKAITOMYBĖ

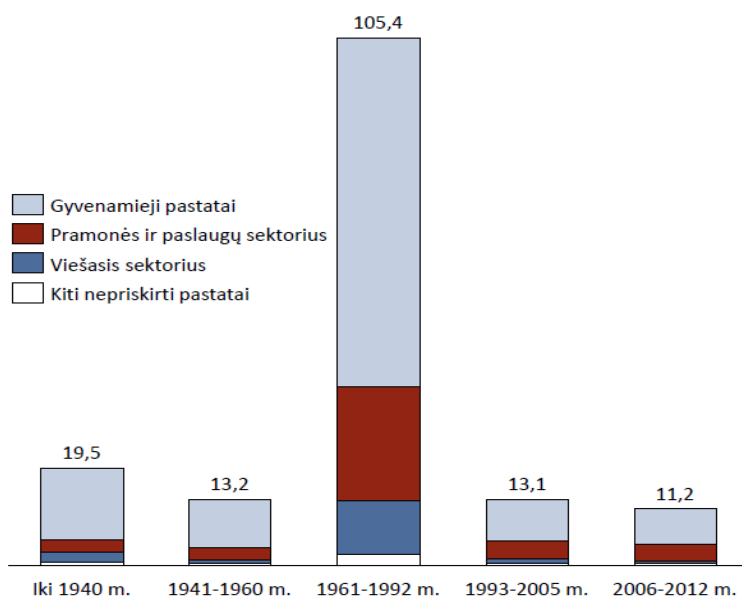
46. Šį Planą įgyvendina ministerijos, savivaldybių institucijos ir kitos institucijos pagal kompetenciją. Institucijos atsižvelgia į šį Planą ir atitinkamai formuoja savo pastatų atnaujinimo valdymą.

47. Plano įgyvendinimą koordinuoja Energetikos ministerija, Aplinkos ministerija.

48. Plano tikslų įgyvendinimas finansuojamas Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, savivaldybių biudžetų, ES fondų, tarptautinių organizacijų ir kitų šaltinių lėšomis.

49. Planas atnaujinamas kas trejus metus bei pateikiamas Europos Komisijai kaip Nacionalinių energijos vartojimo efektyvumo veiksmų planų dalis.

ILGALAIKIO PASTATŲ NACIONALINIO FONDO ATNAUJINIMO PLANO PAVEIKSLĖLIAI IR LENTELĖS

1 pav. Pastatų fondo plotas pagal statybos metus ir naudojimo paskirtį (mln. m²)

1 lentelė. Vidutinis energinis naudingumas atskirose pastatų grupėse

Pastatų naudojimo paskirtis	Vidutinis energinis naudingumas, pagal statybos metus				
	Iki 1940	1941–1960	1961–1992	1993–2005	2006–2012
1. Gyvenamieji pastatai					
1.1. Vieno ir dviejų butų	E, F, G	E, F, G	E, F, G	C	B
1.2. Trijų ir daugiau butų (daugiabučiai)	E, F, G	E, F, G	E, F, G	D	B
1.3. Įvairioms socialinėms grupėms	E, F, G	E, F, G	E, F, G	D	C
2. Negyvenamieji pastatai					
2.1. Administracinės paskirties	E, F, G	E, F, G	E, F, G	C	B
2.2. Gamybos ir pramonės paskirties	E, F, G	E, F, G	E, F, G	C	B
2.3. Viešbučių paskirties	E, F, G	E, F, G	E, F, G	C	B
2.4. Prekybos paskirties	E, F, G	E, F, G	E, F, G	C	B
2.5. Paslaugų paskirties	E, F, G	E, F, G	E, F, G	C	B
2.6. Maitinimo paskirties	E, F, G	E, F, G	E, F, G	C	B
2.7. Poilsio paskirties	E, F, G	E, F, G	E, F, G	C	B
2.8. Kultūros paskirties	E, F, G	E, F, G	E, F, G	C	B
2.9. Mokslo paskirties	E, F, G	E, F, G	E, F, G	C	B
2.10. Sporto paskirties	E, F, G	E, F, G	E, F, G	C	B
2.11. Gydytojų paskirties	E, F, G	E, F, G	E, F, G	C	B
2.12. Specialiosios paskirties	E, F, G	E, F, G	E, F, G	C	B
2.13. Religinės paskirties					
2.14. Kitos paskirties	E, F, G	E, F, G	E, F, G	D	C

2 lentelė. Pastatų atnaujinimo priemonių pritaikomumas įvairios paskirties pastatuose
(žalia – taikomos priemonės, pilka – netaikomos)

Pastatų naudojimo paskirtis	Energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemonės										AEI priemonės	
	Apšvietimo modernizavimas	Šildymo sistemos modernizavimas	Individualios šilumos apskaitos įrengimas	Stogo ar palėpės perdangos šiltinimas	Fasado sienų ir cokolio šiltinimas	Balkonų ar lodžijų įstiklinimas	Lauko durų keitimas	Langų keitimas	Vėdinimo sistemos modernizavimas	Rūsio perdangos, grindų šiltinimas	Geoterminės jėginės įrengimas	Saulės kolektorių įrengimas
1. Gyvenamieji pastatai												
1.1. Vieno ir dviejų butų												
1.2. Trijų ir daugiau butų (daugiabučiai)												
1.3. Įvairioms socialinėms grupėms												
2. Negyvenamieji pastatai												
2.1. Administracinės paskirties												
2.2. Gamybos ir pramonės paskirties												
2.3. Viešbučių paskirties												
2.4. Prekybos paskirties												
2.5. Paslaugų paskirties												
2.6. Maitinimo paskirties												
2.7. Poilsio paskirties												
2.8. Kultūros paskirties												
2.9. Mokslo paskirties												
2.10. Sporto paskirties												
2.11. Gydyimo paskirties												
2.12. Specialiosios paskirties												
2.13. Religinės paskirties												
2.14. Kitos paskirties												

3 lentelė. Prioritetinės paskirties pastatų skaičius ir bendrasis pastatų plotas

Prioritetinės paskirties pastatų skaičius pagal statybos metus			
	1941–1960	1961–1992	Iš viso
Gyvenamieji pastatai			
Trijų ir dviejų butų (daugiabučiai) namai	3 743	21 094	24 837
Gyvenamieji namai įvairioms socialinėms grupėms	130	1 303	1 433
Negyvenamieji pastatai			
Administracinės paskirties pastatai	848	6 370	7 218
Kultūros paskirties pastatai	217	915	1 132
Mokslo paskirties pastatai	321	3 152	3 473
Sporto paskirties pastatai	49	310	359
Gydyimo paskirties pastatai	198	1 058	1 256
Specialiosios paskirties pastatai	79	452	531
Iš viso	5 585	34 654	40 239
Prioritetinių grupių pastatų plotas pagal statybos metus, tūkst. m²			
	1941–1960	1961–1992	Iš viso
Gyvenamieji pastatai			
Trijų ir dviejų butų (daugiabučiai) namai	2 274	39 276	41 550

Gyvenamieji namai įvairioms socialinėms grupėms	150	3 233	3 383
Negyvenamieji pastatai			
Administracinės paskirties pastatai	519	5 684	6 203
Kultūros paskirties pastatai	119	1 181	1 301
Mokslo paskirties pastatai	421	5 890	6 311
Sporto paskirties pastatai	20	376	396
Gydymo paskirties pastatai	120	2 027	2 147
Specialiosios paskirties pastatai	38	248	286
Iš viso	3 662	57 915	61 577